

Röyhelökääpä

Storporig brandticka
Pycnoporellus alboluteus

Uhanalaisuusluokka (IUCN): erittäin uhanalainen (EN)

Uhanalainen ja erityisesti suojeltava (LSA 521/2021)

Luonnehdinta

Röyhelökääpä on yksivuotinen, pinnanmyötäisesti tai palleromaisena muodostelmana alustallaan kasvava kääpä. Se on selvärajainen ja voi kasvaa jopa lähes metrin mittaiseksi. Nuorena röyhelökääpä on kimmoisa, pehmeä ja vahamainen, vanhana ja kuivana se muuttuu hauraan kovaksi. Käävän nuoret osat ovat kermanvaaleat, vanhat syvemmillä kasvavat osat ovat oranssinväriset. Itiöemä koostuu röyhelömaisistä, epäsäännöllisistä, sivulle, alas ja ylös suuntautuneista pilleistä. Pillit ovat suuria, niitä on 0,3–0,7 millimetrillä.

Elinympäristö ja levinneisyys

Röyhelökääpä kasvaa kaatuneiden kuusenrunkojen maata vasten olevalla puolella, usein irtoavan kuorikaistaleen alla. Puut ovat aina kantokäävän (*Fomitopsis pinicola*) lahottamia. Kasvupaikat ovat useimmiten vanhojen kuusimetsien varjoisimmissa kohdissa. Röyhelökääpää on tavattu vain muutamalla kasvupaikalla Koillismaalla ja Lapissa.

Nykytila ja uhkatekijät

Röyhelökäävän vaatimat elinympäristöt ovat harvinaistuneet suuresti vanhojen metsien vähennyttyä. Lajia uhkaavat kuolleen puuaineksen vähyys metsissä sekä vanhojen metsien hakkuut. Lähes kaikki kasvupaikat ovat suojelualueilla.

Hoitosuositukset

Erityisesti suojeltavan röyhelökäävän kasvupaikka rajataan metsänkäsitteilyn ulkopuolelle. Kasvupaikan ympäristö säilytetään jatkuvasti peitteisenä ja kookkaita kuusia sekä kuusimaapuita säästetään, jotta röyhelökäävälle elintärkeä lahopuujatkumo ei katkea.

Lähteet

- Kotiranta, H., Saarenoksa, R. & Kytövuori, I. 2009. Suomen kääväkkäiden ekologia, levinneisyys ja uhanalaisuus. – Norrlinna 19: 1–233.
- Kotiranta, K. & Niemelä, T. 1996. Uhanalaiset käävät Suomessa. 2. uudistettu painos. Suomen ympäristökeskus, Helsinki. Ympäristöopas 10. 184 s.
- Niemelä, T. 2005. Käävät, puiden sienet. Luonnontieteellinen keskusmuuseumi, Kasvimuseo, Helsinki. 319 s.

Kuva: Pekka Helo